

Warszawa, dn. 9.06.2000r.

RPO/179236/95/VII/16

**Pan Poseł
Stanisław Iwanicki
Przewodniczący
Sejmowej Komisji Sprawiedliwości
i Praw Człowieka
WARSZAWA**

Szanowny Panie Przewodniczący

W dniu 28 lutego 1995 r. Rzecznik Praw Obywatelskich po raz pierwszy wystąpił do Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w celu doprowadzenia do przyznania osobom pozbawionym wolności w izbach wytrzeźwień prawa odwołania się do sądu w celu ustalenia legalności zatrzymania. Mimo dwukrotnej nowelizacji ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230, z późn. zm.) nie wprowadzono do niej rozwiązania postulowanego przez Rzecznika.

Wejście w życie Konstytucji RP wydawało się przesądzać o konieczności szybkiej zmiany ustawy we wskazanym przez Rzecznika kierunku. Podstawą do takiego działania jest bowiem art. 41 ust. 2 Konstytucji, zgodnie z którym „Każdy pozbawiony wolności nie na podstawie wyroku sądowego ma prawo odwołania się do sądu w celu niezwłocznego ustalenia legalności tego pozbawienia”. Tak się jednak nie stało. W resortach: Zdrowia i Opieki Społecznej, Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz

Sprawiedliwości - przy akceptacji samej potrzeby nowelizacji wskazanej ustawy - powstał w tym przedmiocie negatywny spór kompetencyjny. Dlatego też Rzecznik w wystąpieniu do Wicepremiera - Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 23 lutego 1998 r. zwrócił się z prośbą o wyznaczenie ministerstwa właściwego do podjęcia inicjatywy nowelizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W odpowiedzi z dnia 16 marca 1998 r. Wicepremier poinformował, że zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o zainicjowanie postępowania legislacyjnego w przedstawionej sprawie. Następnie, w piśmie z dnia 14 lipca 1998 r. Rzecznik wystąpił do Ministra Sprawiedliwości z pytaniem o losy tej inicjatywy. W swojej odpowiedzi z dnia 23 lipca 1998 r. Minister Sprawiedliwości stwierdził, że wstępny projekt ustawy, zakładający prawo odwołania od umieszczenia w izbie wytrzeźwień lub jednostce Policji do sądu opiekuńczego, znajduje się w fazie uzgodnień wewnątrzresortowych.

Wobec znacznego upływu czasu Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z dnia 30 grudnia 1998 r., skierowanym do Ministra Sprawiedliwości, po raz kolejny „upomniał się” o ustawowe określenie trybu odwołania się do sądu od umieszczenia w izbie wytrzeźwień. Wskazał przy tym na fakt skierowania w listopadzie 1997 r. przez Biuro Rzecznika do Departamentu Legislacyjno-Prawnego Ministerstwa Sprawiedliwości obszernej opinii prawnej w tym przedmiocie. Zwrócił również uwagę, że problem został w ostatnim czasie podniesiony również przez Komitet Helsiński w Polsce, którego członkowie zarzucili w środkach masowego przekazu utrzymujący się brak procedury umożliwiającej odwołanie się od zatrzymania w izbie wytrzeźwień.

Niestety, jak do tej pory, problem kontroli sądowej umieszczenia w izbie wytrzeźwień nie został rozwiązany. Tymczasem skargi na bezprawne zatrzymanie w tej placówce kierowane są i rozpatrywane przed Trybunałem Praw Człowieka w Strasburgu. Duże znaczenie dla analizowanej sytuacji ma na przykład przegrana przez Polskę w dniu 4 kwietnia br. przed Trybunałem sprawa Witolda L. (skarga nr 26629/95).

Pragnę jednocześnie poinformować, że skargi obywateli na bezprawne lub bezzasadne umieszczenie w izbie wytrzeźwień wpływają również do Rzecznika Praw Obywatelskich. Mając świadomość braku właściwie uregulowanej procedury sądowej, Rzecznik - wychodząc z założenia, że Konstytucję stosuje się bezpośrednio - kieruje takie skargi do właściwych miejscowo sądów rejonowych z wnioskiem o ich rozpatrzenie. Praktyka ostatnich lat wykazuje, że prezesi sądów rejonowych kierują je do zbadania w wydziałach karnych tych sądów, te zaś zaczynają orzekać w tych sprawach. Nie oznacza to jednak braku potrzeby ustawowego określenia trybu postępowania w tych sprawach.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się do Pana Posła, jako Przewodniczącego Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, o rozważenie możliwości podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu nowelizacji ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która określi tryb sprawowania sądowej kontroli nad umieszczeniem w izbach wytrzeźwień.

Będę wdzięczny Panu Przewodniczącemu za ustosunkowanie się do niniejszego wystąpienia i powiadomienie mnie o zajęтым stanowisku.

Jednocześnie pozwalam sobie przesłać Panu Posłowi opinię prawną prof. dr hab. Piotra Hofmańskiego w sprawie odwołania do sądu od decyzji o umieszczeniu w izbie wytrzeźwień, sporządzoną na potrzeby Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

/-/ Prof. dr Adam Zieliński